

Bilişim Etiği Boyutlarına Göre Bilişim Teknolojileri Ve Yazılım Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının İncelenmesi¹

Examination of Information Technologies and Software Curriculum' Objectives According to Information Ethics

Mustafa FİDAN

Bartın Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, Bartın

Makalenin Geliş Tarihi: 02.11.2014

Yayına Kabul Tarihi: 24.11.2015

Özet

Bu araştırmanın amacı, “bilişim etiği” kavramını hem ulusal hem de uluslararası düzeyde ilgili kurum ve kuruluşların düzenlemeleri doğrultusunda boyutlandırmak ve bu çerçevede ortaokul Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı kazanımlarını değerlendirmektir. Araştırmada öğretim programında yer alan bilişim etiğine ilişkin kazanımlar incelenmiştir. Nitel araştırma metodolojisinin kullanıldığı araştırmada, bilişim etiği boyutları uzman görüşü doğrultusunda içerik analizi yapılarak belirlenmiştir. İlgili kazanımlar bu boyutlara göre, araştırmacı tarafından değerlendirilerek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda bilişim etiğinin 6 boyutta incelenebileceği tespit edilmiş; öğretim programında temel ilkeler, bilişim suçları, fikri mülkiyet, lisans, patent, siber zorbalık boyutlarına yönelik kazanımların yer almadığı görülmüştür. Bu doğrultuda bilişim etiğine ilişkin ulusal ve uluslararası düzenlemelerin öğretim programına yansımalarının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *bilişim etiği, bilişim teknolojileri ve yazılım dersi öğretim programı, kazanım.*

Abstract

The aim of this study is to design “information ethics” concept in accordance with both national and international relevant institutions and organizations’ regulations and to evaluate objectives of secondary school information technologies curriculum within this framework. In this study, the objectives regarding information ethics was examined in the curriculum. Information ethics dimensions were investigated by using content analysis according to experts’ perceptions and qualitative research methodology was used in current study. The related objectives were interpreted by evaluating in accordance with these dimensions. At the end of the study, it was determined that information ethics consist of 6 dimensions and they aren’t seemed the objectives regarding the basic principles, cyber crimes, intellectual property, licence, cyber bullying dimensions. Accordingly, it has been concluded that national and international’ regulations in reflecting to the curriculum are inadequate.

Keywords: *information ethics, information technologies and software curriculum, objective.*

---

1. Bu çalışma, 7-9 Mayıs 2014 tarihleri arasında Gaziantep Üniversitesi’nde düzenlenen III. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. Giriş

Uygarlığın gelişim sürecinde ilkel toplumlardan tarım toplumuna, tarım toplumundan sanayi toplumuna doğru bir geçiş süreci yaşanmıştır. Günümüzde ise sanayi toplumundan hızla bilgi ve bilişim teknolojilerinin ön planda olduğu yeni bir bilişim toplumu² ortaya çıkmıştır. Bu toplumda bilgisayarın yanında birçok teknolojik araçları da kapsayan bilişim kavramı ön plana çıkmıştır. Bilişim toplumunda, teknoloji çok hızlı bir gelişim ve değişim geçirmiştir. Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) günlük hayatımızda (eğitim, sağlık, bankacılık, savunma, ticaret vb.) aktif olarak kullanılarak işlerimizi kolaylaştırmıştır. Dedeoğlu'na (2007) göre bilişim teknolojilerinin nicelik ve nitelik yönünden artan işlevi kullanım alanı yaygınlığı ve etkileri ile toplumsal yaşam üzerinde belirleyici niteliklere sahip olmaya başlamış, neden olduğu değişiklikler dönüşüm olarak nitelendirilmiştir.

Diğer taraftan, bilişim toplumunda yaşanan bu gelişme ve değişimler birçok problemi de beraberinde getirmiştir. Bu problemlerde etik sorunların oluşmasına neden olmuştur. Etik ahlak felsefesi olarak düşünülürse, Moor'a göre, günlük yaşamda “Şu tür eylemden şöyle ya da böyle sonuçlar ortaya çıkması iyi mi ya da kötü mü olacaktır?”, “Şu eylemi yapmak iyi mi yoksa kötü müdür?” soruları sorulur. Bu doğrultuda ahlak felsefesi iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış şeylerin farklı türlerin bütününi sınıflandırmaktadır (Elmalı, 2007). Etik kavramı çok eski çağlara dayanan ve bulunduğu çağın özelliklerine göre değişen bir kavramdır. Etik, felsefenin bir alt disiplini olup, törebilim³ olarak nitelendirilir. Yunancada karakter anlamına gelen “ethos” kelimesinden ortaya çıkmıştır. Reynolds (2009) etiği, bir toplum içinde doğru ya da yanlış hakkında inançlar kümesi olarak tanımlamaktadır. Cevizci'ye (2002) göre etik eylemlerin teori ve kuramsal basamağı olup, ahlak ise daha çok eylemlerin pratiğe dönüştürülmesidir.

Bilişim çağında bilgi ve iletişim teknolojilerine hızlı bir geçişin yaşanması bilişim etiğini önemli bir kavram haline getirmiştir. Bilişim etiği, bilişim alanında yapılan davranışları inceleyen bir felsefe olup, etiğin uygulamalı bir alt dalıdır (TBD, 2010). Moor (1985) ise bilişim etiğini, bilgisayar teknolojilerinin gelişmesiyle bu teknolojilerin kullanımıyla ilgili ilkeler, kurallarla ilgili bir alan olarak ele alır. Tıngöy'e (2009) göre bilişim etiği bilişim teknolojilerini kullanırken uymamız gereken yazılı ve yazılı olmayan kurallardır. Sevindik'e (2011) göre, bu kurallarla bilgi ve iletişim ortamlarında kullanıcıların minimum zarar-maksimum fayda ile elektronik ortamı kullanması güvence altına alınır. Bilişim etiği doğrultusunda belirlenen ilke ve kurallara dâhilinde bilişim ortamında yaşanan sorunlara çözüm aranır. Cerrah'a (2002)

2. Bu kavram bilgi toplumu, enformasyon toplumu, kişisel hizmet toplumu, bilişim toplumu... vb şekli de ifade edilmektedir. Köksal (2003)'e göre “bilgi” kavramı bütün uygarlık dönemlerinde vardır ve 21. yüzyılda bilişim kavramı daha kapsamlıdır. Mikroelektronik ve iletişim olanaklarının artan gelişme hızıyla ivme kazanan, bilgisayar gücünün evlerimizde gündelik yaşamımıza değin girmesiyle, “yeni bir yaşam biçimi”, “yeni bir toplum düzeni” ortaya çıktı: bilişim toplumu. Dolayısıyla bu kavram çalışmamızda “bilişim toplumu” olarak adlandırılmıştır.

3. Türk Dil Kurumu'nun Türkçe sözlüğünde etik kavramı törebilim şeklinde geçmektedir.

göre sağlıklı bir şekilde kullanılmayan yasalar tarafından düzenli bir şekilde denetlenmeyen teknoloji kullanımının bireyin fiziksel ve ruhsal sağlığına olumsuz etkilerinin yanında toplumsal barış ve bütünlüğe kadar uzanan etkileri de mevcuttur. Bilişim etiği ile ilgili sorunlar Türkiye Bilişim Derneği Raporu'nda elektronik veriye erişim hakkı ve dijital eşitsizlik, elektronik verilerin güvenilirliği, elektronik verilerin doğruluğu ve güncelliği, gerçeğin çarpıtılması, sistem güvenliği, fikri mülkiyet hakları, mahremiyet (gizlilik) ihlalleri, kişisel verilerin korunması, kurumsal verilerin korunması, internet kullanımında sorunlar, web sitelerinde sorunlar, elektronik posta listeleri ve sosyal medyada tartışma alanları olarak ifade edilmiştir (TBD, 2010). Alanyazında ise bilişim teknolojilerine yönelik etik sorunlar şu şekilde birleştirilmiştir (Mason, 1986; Johnson, 2009; Dedeoğlu, 2007; Duymaz, 2013; Himma ve Tavani, 2008; Reynolds, 2009; Uysal ve Odabaşı, 2006): (i) mahremiyet, (ii) fikri mülkiyet, telif hakları, lisans anlaşması, patent, (iii) güvenlik ve kalite (iv) doğruluk, (v) ifade özgürlüğü, (vi) sayısal uçurum, (vii) siber zorbalık.

Mason (1986) bilişim çağına etik sorunlarını fikri mülkiyet, doğruluk, gizlilik ve erişim olmak üzere dört şekilde toplamıştır. Fikri mülkiyeti Moor (1985), bir kişinin fikir veya fikirlerin birleşmesinden oluşan mülkiyet olarak tanımlamıştır. Dolayısıyla bireyin kendisinin ürettiği nota, resim, bilgisayar yazılımı, kitap gibi materyaller fikri mülkiyet kapsamına girer. Doğruluk ise, bilgilerin doğruluğuyla ilgili bir durumdur. Bilinçli ya da bilinçsizce sanal ortama yüklenen yanlış veriler olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir. Mason (1986) bu durumu "Bilginin doğruluğundan kim sorumludur, doğruluğunu kim denetler?" şeklindeki soru ifadesi doğruluğun önemini vurgular şeklinde belirtmiştir.

Diğer bir bilişim etiği sorunu olan mahremiyet ise, bireyin duygu, düşünce, inanç, korku ve fantezilerini başkalarından saklaması durumudur (Woodbury, 2003). Moor'un (1985) görünmezlik olarak ele aldığı bu boyut, sanal ortamda bilerek yapılan görünmeyen etkinlikleri kapsar. Son olarak belirtilen bilişim etiği sorunu olan erişim, bireylerin bilgisayardaki bilgilere ulaşması olarak ele alınır (Mason, 1986). Bu durum bilgilere yetkisizce, veri tabanlarına izinsizce ulaşılması ve bir takım sorunların oluşumuna neden olmasını da beraberinde getirir. Mason (1986)'un belirttiği bu dört büyük sorun dışında siber zorbalık, sayısal uçurum, ifade özgürlüğü de bilişim etiği sorunları kapsamına girmektedir. Bu bağlamda etik sorunlara yönelik dünyada ve Türkiye'de çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından bilişime etiği ilkeleri belirlenmiştir.

Bilişim etiği ilkeleri, ilk olarak 1972 yılında Bilgisayar Makineleri Ortaklığı (BMO) tarafından "Bilişim Mesleki Ahlak İlkeleri" şeklinde düzenlenmiştir (Kallman ve Grillo, 1996). Bunun yanında Bilgisayar Etik Enstitüsü (BEE) ve İngiliz Bilişim Örgütü (İBÖ) de dünyada bilişim etiği sorunlarına çözüm sunan ve belirli kurallar koyan kuruluşlardır. Türkiye'de ise Türkiye Bilişim Vakfı (TBV), Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Türkiye Bilişim Sektörü Derneği (TÜBİDER) gibi kuruluşlar yer almaktadır (Dedeoğlu, 2007). Genel olarak uluslararası açıdan değerlendirildiğinde ise, Aksal'a (2011) göre BEE tarafından geliştirilen bu 10 temel ilke eğitimde öğrencilere

kazandırılmalıdır. Bu ilkeler aşağıda verilmiştir (Barquin, 1992):

1. “Bilgisayarı başka insanlara zarar vermek için kullanmayın.
2. Başka insanların bilgisayar çalışmalarına karışmayın.
3. Başka insanların bilgisayar dosyalarına girmeyin.
4. Bilgisayarı hırsızlık yapmak için kullanmayın.
5. Bilgisayarı yalancı tanıklık yapmak için kullanmayın.
6. Bedelini ödemediğiniz bir yazılımı kopyalamayın ya da kullanmayın.
7. Uygun bedelini ödmeden ya da yetkiniz olmadan diğer insanların bilgisayar kaynaklarını kullanmayın.
8. Başka insanların entelektüel bilgilerini kendinize mal etmeyin.
9. Yazdığınız programın ya da tasarladığınız sistemin sosyal hayata etkilerini dik-kate alın.
10. Bir bilgisayarı daima diğer insanları düşünerek ve saygı göstererek kullanın.”

Bilişim teknolojilerindeki etik dışı davranışlar, en aza indirilerek bireyde farkındalık ve bilinç oluşturmak gerekmektedir. Bu farkındalık ve bilincin bireyde küçük yaşlarda oluşması ancak ilkokul ve ortaokulda etkili bir eğitimle verilebilir. Aynı zamanda küçük yaşlarda bu eğitimin verilmesi öğrencilerin etik kavramını içselleştirmesi açısından da önemlidir (Çelen, 2012; Duymaz, 2013). Şu anda Türkiye’de bilişim etiği, ortaokul kademesinde Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi kapsamında verilmektedir. Bu noktada, öğretim programına tüm boyutlarıyla doğrudan yansıtılan bilişim etiği kavramının öğrencilerde etik bilincin oluşmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

Literatürde öğrencilerin etik dışı davranışlarına yönelik yapılan çalışmalar (Beyhan ve Tunç, 2012; Duymaz, 2013; Ghazali, 2003; Genç, Kazez ve Fidan, 2013; Haines ve Leonard, 2007; Kuzu, 2009; Masrom ve diğerleri, 2010; Namlu ve Odabaşı, 2007; Uysal, 2006; Uysal ve Odabaşı, 2007) yer almasına rağmen, özellikle de etik bilincinin oluşmaya başladığı ortaokul düzeyinde öğretim programlarında bu kavramın sınırlı bir şekilde incelendiği görülmüştür. Dolayısıyla söz konusu düzeydeki öğrencilerin bilişim etiği konusunda sahip olması gereken bilgi ve becerilerin niteliği ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda öğretim programlarındaki kazanımların dikkatlice ve titizlikle hazırlanması gerekmektedir. Aynı zamanda bu ve benzeri araştırmalardan elde edilecek bulguların, öğretim programlarındaki ihtiyacı belirlemede, program geliştirmecilere ve araştırmacılara da katkı sağlayacağı söylenebilir.

Bu çalışmada “bilişim etiği” kavramını hem ulusal hem de uluslararası düzeyde ilgili kurum ve kuruluşların belirlediği düzenlemeler doğrultusunda boyutlandırmak

ve bu çerçevede ortaokul Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı kazanımlarını değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ulusal ve uluslararası düzeyde kurum ve kuruluşların düzenlemeleri doğrultusunda uzman görüşlerine göre bilişim etiği boyutları nelerdir?
2. Ortaokul Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi öğretim programında bilişim etiğine ilişkin kazanımlar nelerdir?
3. Ortaokul Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi öğretim programında yer alan bilişim etiği ile ilgili kazanımların bilişim etiği boyutları açısından uygunluğu nedir?

2.Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma metodolojisi çerçevesinde doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman inceleme yöntemi, araştırılması istenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Verilerin Toplanma Süreci ve Analizi

Verilerin toplanmasında sonuçlara nasıl ulaşıldığı ve analizi Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre geçerliliğin önemli bir ölçütüdür. Bu doğrultuda çalışmada bu süreç ayrıntılı olarak aşağıda sunulmuştur:

Bilişim etiği boyutlarının oluşturulması: Çalışmanın ilk aşamasında, bilişim etiğine yönelik hem ulusal hem de uluslararası düzeyde Bilgisayar Etik Enstitüsü (BEE), Bilgisayar Makineleri Ortaklığı (BMO), Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Türkiye Bilişim Vakfı (TBV), Türkiye Bilişim Sektörü Derneği (TÜBİDER) gibi kuruluşlar tarafından oluşturulan belge, sözleşme, yönetmelik ve bilişim suçlarına yönelik düzenlemeler (kanun, yönetmelik gibi) incelenmiştir. Bu dokümanlara ilgili kurum ve kuruluşların internet sitelerinden ulaşılmıştır. Ayrıca Mason'un (1986) bilişim etiğine yönelik oluşturduğu boyutlar da dikkate alınmıştır. Bilişim etiğinin boyutlarının oluşturulması için bu dokümanlar hazırlanan bir form ile birlikte beş Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) alan uzmanının (3 erkek, 2 kadın) görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarının tümü üniversitelerin Eğitim Fakültesi'nde BÖTE'de ders veren öğretim üyelerinden oluşmakta olup, biri Eğitim Teknolojisi diğerleri ise BÖTE alanında doktora mezunudur. Gönderilen formda önceden bahsedilen kurum ve kuruluşlar tarafından oluşturulan bilişim etiğine yönelik sözleşme, belge, kanun ve yönetmelik maddeleri yer almakta olup, uzmanlardan bu maddeleri ortaokul kademesine uygunluğuna göre boyutlandırılmaları ve belirledikleri boyutları isimlendirmeleri de istenmiştir. Ayrıca formda uzmanların kendi görüşlerinin de yer aldığı ayrı bir alan bulunmaktadır. Bu alanda ilgili maddeler dışında bilişim etiğine yönelik öğretim programında hangi boyutların olabileceği -gerekçesiyle beraber- sorulmuştur.

Uzmanların geri dönütleri doğrultusunda birbirine benzer ilke ve boyutlar araştırmacı tarafından düzenlenerek, değerlendirilmek üzere tekrar aynı uzmanlara gönderilmiştir. Elde edilen son verilere göre “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan maddeler ve boyutlar için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Madde ve boyutların güvenilirliği Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülüne (Güvenirlik=Görüş birliği/Görüş Ayrılığı+Görüş Birliği x 100) göre hesaplanmış olup, uyuşum yüzdesi %92 olarak belirlenmiştir. Bu oranın %70 ve üzeri çıkması araştırma için güvenilir olarak kabul edilebilir (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmanın bu aşamasında bilişim etiğinin boyutlarını oluşturmak için içerik analizi yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre içerik analizi verilerin derinlemesine analiz edilerek önceden belirgin olmayan tema ve boyutların ortaya çıkarılmasını sağlar. Bu çalışmada içerik analiziyle hem ulusal ve hem de uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından bilişim etiğine yönelik oluşturulan çok sayıda düzenleme maddesinin ortak yönleri belirli boyutlar altında toplanmıştır. Özetle, araştırmanın bu kısmına ilişkin verilerin analizi dört aşamadan oluştuğu söylenebilir. Bu aşamalar; (a) sözleşme, belge, kanun, yönetmelik maddelerinin düzenlenmesi (b) oluşturulan maddelerin uzmanlara gönderilmesi (c) maddelere göre bilişim etiği boyutlarının oluşturulması (d) boyutların isimlendirilmesi şeklindedir.

Bilişim Etiğine ilişkin kazanımların belirlenmesi: Araştırmanın bu aşamasında 2012-2013 öğretim yılından itibaren 5. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere kabul edilen Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı kazanımları incelenmiştir. Öğretim programına Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu’nun internet sitesinden ulaşılmıştır. Bu doğrultuda bilişim etiğine ilişkin kazanımlar öğrenme alanlarına göre belirlenmiştir. Belirlenen kazanımların bilişim etiği ile ilgili olup olmadığı yukarıda bahsedilen alan uzmanları (n=5) tarafından da incelenmiştir. Uzmanların geri dönütleri doğrultusunda, elde edilen verilerin güvenilirliği Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülüne göre hesaplanmış olup, uyuşum yüzdesi %97 olarak belirlenmiştir. Bu değer, uzman görüşleri arasında yüksek tutarlılığın olduğunu göstermektedir.

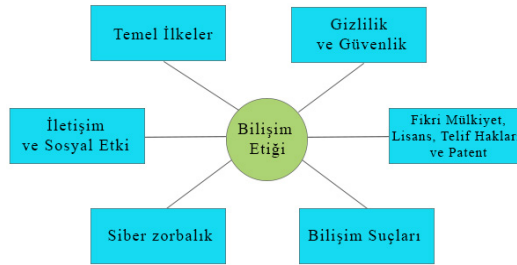
Bilişim etiği boyutlarına göre kazanımların değerlendirilmesi: Bu aşamada içerik analizi sonucunda elde edilen boyutlar (temel ilkeler, gizlilik ve güvenlik, iletişim ve sosyal etki”, fikri Mülkiyet-lisans-telif hakları-patent, siber zorbalık ve bilişim suçları) doğrultusunda ilgili kazanımların uygunluğu araştırmacı tarafından değerlendirilerek yorumlanmıştır. Araştırmada uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen bilişim etiği boyutları değerlendirme ölçütü olarak alınmıştır. Ayrıca bu aşamada kazanımların uygunluğu önceden belirlenen boyutlara göre değerlendirildiğinden verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde, Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre elde edilen veriler önceden belirlenen tema ve boyutlara göre özetlenir.

3.Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada elde edilen bulgular üç başlıkta ortaya konulmuştur.

Bilişim Etiği Boyutlarının Belirlenmesinde Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt probleminde bilişime etiğine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde kurum ve kuruluşların düzenlemeleri doğrultusunda uzman görüşlerine göre bilişim etiğinin boyutlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda bilişim etiği boyutları aşağıda Şekil-1’de belirtilmiştir.

Şekil-1. Bilişim etiği boyutları

Şekil 1’de görüldüğü gibi uzman görüşlerine göre bilişim etiği boyutları öğretim programına yönelik “Temel İlkeler”, “Gizlilik ve Güvenlik”, “İletişim ve Sosyal Etki”, “Fikri Mülkiyet-Lisans-Telif Hakları-Patent”, “Siber Zorbalık” ve “Bilişim Suçları” olarak belirlenmiştir.

“Temel ilkeler” boyutuna ilişkin “*Bilişim etiği ilkelerine uyacak ve yayılmasını sağlayacağım*” (BMO, 1992); “Gizlilik ve Güvenlik” boyutuna ilişkin “*Başka insanların bilgisayar dosyalarına girmeyin*”, “*Başka insanların bilgisayar dosyalarını karıştırmayın*” (Barquin, 1992), “*Bilgisayarlara ve iletişim kaynaklarına yetkili olduğum zaman erişeceğim*” (BMO, 1992); “İletişim ve Sosyal Etki” boyutuna ilişkin “*Bir bilgisayarı daima diğer insanları düşünerek ve saygı göstererek kullanın*” (Barquin, 1992), “*Toplumun bilişim teknolojisi uygulamaları ve bunların doğuracağı sonuçlar hakkında aydınlanmasına ve toplumda gerekli bilincin oluşmasına katkıda bulunur*” (TBV, 1998) ifadeleri referans maddelerdir.

“Fikri Mülkiyet-Lisans-Telif Hakları-Patent” boyutuna ilişkin “*Uygun bedelini ödemedem ya da yetkiniz olmadan diğer insanların bilgisayar kaynaklarını kullanmayın*”, “*Başka insanların entelektüel bilgilerini kendinize mal etmeyin*” (Barquin, 1992); “Siber zorbalık” boyutuna ilişkin “*Bilgisayarı başka insanlara zarar vermek*

“için kullanmayın”, “Bilgisayarı hırsızlık yapmak için kullanmayın” (Barquin, 1992); “Bilişim Suçları” boyutuna ilişkin ise “Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren ve orada kalmaya devam eden kimseye bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir” (TCK, 2004: madde 243) ifadeleri referans maddelerdir.

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programında Bilişim Etiğine Yönelik Kazanımlara İlişkin Bulgular

Araştırmamızın ikinci alt problemi kapsamında Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı’nda bilişim etiği ile ilgili kazanımlar aşağıda sunulmuştur:

“BİT’nin Gizlilik ve Güvenlik Boyutları” alt öğrenme alanı:

- BİT’nin kullanımında gizlilik ve güvenlik boyutlarını açıklar.
- Gizlilik açısından önemli olan boyutları belirler.
- Güvenlik açıklarının oluşumu konusunda yorum yapar.
- Gizlilik ve güvenlik ayarlarını kişisel tercihlerine uygun biçimde düzenler.
- Gizli kalması gereken bilgi ile paylaşılacak bilgiyi ayırt eder.
- Gizlilik ve güvenlik boyutlarını farklı yazılımları ele alarak karşılaştırır.
- Çeşitli ortamların güvenlik düzeyine ilişkin fikir oluşturur.
- Gizlilik ihlallerinden doğabilecek sorunları ortaya koyar.
- Gizlilik ve güvenlik problemlerinin neden olduğu bireysel ve toplumsal etkileri tartışır.
- Güvenlik için tehdit oluşturabilecek yapılara alınabilecek önlemleri tartışır.

“BİT’yi Kullanırken Etik ve Sosyal Değerler” alt öğrenme alanı:

- BİT kullanma ve yönetme sürecinde etik ilkelere uymanın önemini fark eder.
- Etik ilkelerin ihlali sonucunda karşılaşılabilecek durumlara örnek verir.
- Sosyal ve kültürel değerler açısından BİT kullanımını sorgular.
- Sosyal ortamlarda paylaşılan bilgilere ilişkin olarak dijital ve telif haklarına uygun olmayan davranışlara tepkide bulunur.
- BİT kullanırken etik değerlere uygun davranır.
- İnternet ortamında belirlediği etik ilkelere aykırı davranışları, bu ilkelere uygun davranışlara dönüştürür.

- Farklı sanal ortamlar için etik kuralları belirler.
- İnternet ortamındaki davranışların etik olma durumuna ilişkin sunum yapar.

“Bilgi Paylaşımı İçin Araçlar” alt öğrenme alanı:

- Sosyal medyayı kullanım sürecinde dikkat edilecek etik değerlere ilişkin anlayış geliştirir
- Sosyal paylaşımlarda etik ilkelere uygun davranır (MEB, 2012).

Kazanımlar incelendiğinde; “Bilişim Okuryazarlığı” öğrenme alanı kapsamında bilişim etiğine yönelik “BİT’yi Kullanırken Etik ve Sosyal Değerler” alt öğrenme alanında 10 kazanım, “BİT’nin Gizlilik ve güvenlik boyutları” alt öğrenme alanında 8 kazanım bulunmaktadır. “Bilişim Teknolojilerini Kullanarak İletişim Kurma, Bilgi Paylaşma ve Kendini İfade Etme” öğrenme alanı kapsamında “Bilgi Paylaşımı için Araçlar” alt öğrenme alanında bilişim etiğiyle ilgili 2 kazanım olmak üzere toplamda 20 kazanım bulunmaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında bilişim etiği olarak ayrı bir alt öğrenme alanı bulunmamaktadır. Ayrıca öğretim programının içeriğinde kazanımların sayısal olarak yeterli olmasına karşın, bilişim etiğinin boyutlarını kapsamlı olarak açıklamada yetersiz kaldığı görülmektedir. Yukarıda verilen kazanımlar ve öğrenme alanları 5-6-7 ve 8. sınıfların farklı düzeyleri için hazırlanmıştır (Temel I Düzey- Temel II Düzey- Orta I Düzey-Orta II Düzey-İleri I Düzey- İleri II Düzey). Bu yüzden bilişim etiğiyle ilgili önceki öğrenmelerine bakıldığında, ilkökul düzeyinde bu ders bulunmadığından dolayı bu düzeyde hiç bir kazanım yer almamaktadır.

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Programında Kazanımların Bilişim Etiği Boyutları Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Araştırmamanın üçüncü alt problemi doğrultusunda kazanımlar, bilişim etiği boyutlarına göre değerlendirilmiştir. BTYDÖP’de “Temel İlkeler” boyutuna ilişkin “BİT’yi Kullanırken Etik ve Sosyal Değerler” alt öğrenme alanında *“BİT kullanma ve yönetme sürecinde etik ilkelere uymanın önemini fark eder”* kazanımı yer almaktadır. Temel ilkeler boyutunda söz konusu kazanımın amacına uygun olduğu söylenebilir. Bu alt öğrenme alanında “etik” ve “bilişim etiği” kavramlarının tanımı hakkında hiçbir kazanım yer almamaktadır.

BTYDÖP’de “Gizlilik ve Güvenlik” boyutuna yönelik “BİT’nin Gizlilik ve Güvenlik Boyutları” alt öğrenme alanında *“BİT’nin kullanımında gizlilik ve güvenlik boyutlarını açıklar”, “Gizlilik açısından önemli olan boyutları belirler”* kazanımları yer almaktadır. “İletişim ve Sosyal etki” boyutu incelendiğinde bilişim etiğine yönelik “Bilgi Paylaşımı için Araçlar” alt öğrenme alanında *“Sosyal medyayı kullanım sürecinde dikkat edilecek etik değerlere ilişkin anlayış geliştirir”, “Sosyal paylaşımlarda etik ilkelere uygun davranır”* kazanımları, “BİT’i Kullanırken Etik ve Sosyal Değerler” alt öğrenme alanında *“Sosyal ve kültürel değerler açısından BİT kullanımını sorgular”, “Gizlilik ve güvenlik problemlerinin neden olduğu bireysel ve toplumsal et-*

kileri tartışır” gibi kazanımlar yer almaktadır. İletişim ile ilgili “İnternet ve İletişim” ve “İletişim araçları” alt öğrenme alanları olmasına rağmen bu öğrenme alanında bilişim etiğiyle ilgili bir kazanım bulunmamaktadır. Bu noktada, kazanımların daha çok teknik içerikle ilgili olduğu görülmüştür. Örneğin: “İnternet ortamındaki iletişim sürecine ilişkin teknik detayları açıklar”, Farklı iletişim araçlarının özelliklerini etkili bir biçimde kullanır” gibi şeklindedir.

Fikri mülkiyet-lisans-telif hakları-patent boyutuna yönelik BTYDÖP’de “BİT’i Kullanırken Etik ve Sosyal Değerler” alt öğrenme alanında “Sosyal ortamlarda paylaşılan bilgilere ilişkin olarak dijital ve telif haklarına uygun olmayan davranışlara tepkide bulunur” kazanımı bulunmaktadır. Bu noktada, “telif hakkı” kavramı doğrultusunda bir kazanım olmasına rağmen “lisans, fikri mülkiyet, patent” kavramlarının kazanımlarda yer almadığı görülmektedir. “Siber Zorbalık” ve “Bilişim Suçları” boyutuna yönelik ise BTYDÖP’de hiçbir öğrenme alanı ve kazanım bulunmamaktadır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bilişim teknolojilerinin ve internetin hızla yaygınlaşması hayatımızı kolaylaştırmanın yanında etik sorunların meydana gelmesine yol açmıştır. İlgili literatür incelendiğinde öğrencilerin eğitiminin bu konuda yetersiz kaldığı ve öğrencilerin bilişim teknolojileri konusunda etik dışı davranışlar sergiledikleri görülmektedir (Beyhan ve Tunç, 2012; Yaman, Yaman ve Horzum, 2004; Ghazali, 2003; Çelen, 2012; Yaman ve Peker, 2012; Özpınar, Kazaskeroğlu ve Öz, 2010). Bilişim etiğine ilişkin iyi planlanmamış ve titizlikle hazırlanmamış bir öğretim programı öğrencilere yeterli becerileri ve etik değerleri kazandırmada eksik kalır. Bu doğrultuda Özpınar, Kazaskeroğlu ve Öz (2010) yaptığı çalışmada bilişim etiği konusunda planlı eğitim alan bireylerin daha bilinçli olduğunu, etik davranışlar konusunda daha olumlu tutum geliştirdiklerini tespit etmişlerdir. Dolayısıyla bütün bunlar özellikle Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersinin verildiği ortaokul kademesinde bilişim etiği kavramının öğretimini önemli hale getirmiştir.

Araştırma sonucunda bilişim etiği; uzman görüşlerine göre “Temel İlkeler”, “Gizlilik ve Güvenlik”, “İletişim ve Sosyal Etki”, “Siber Zorbalık”, “Fikri Mülkiyet-Telif Hakları-Lisans-Patent”, “Bilişim Suçları” şeklinde altı boyut olarak belirlenmiştir. Bu bulgular bilişim etiği boyutlandırılmasına yönelik literatürde bazı çalışmalarla (Mason,1986; Johnson, 2009; Dedeoğlu, 2007; Duymaz, 2013; Reynolds, 2009) da paralellik göstermektedir. Öğretim programında toplam 183 kazanımdan 20 kazanımın bilişim etiği kapsamına girdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda kazanımların sayısal olarak kısmen yeterli olduğu görülmüştür. Bilişim etiğine ilişkin kazanımlar BDYDÖP’de “BİT’in Gizlilik ve güvenlik boyutları”, “BİT’i Kullanırken Etik ve Sosyal Değerler”, “Bilgi Paylaşımı için araçlar” öğrenme alanlarında yer almaktadır. Diğer taraftan, bilişim etiği boyutlarının öğretim programında bilişim etiği ile ilgili kazanımlara yansıtılmadığı görülmüştür. Duymaz (2013) yaptığı araştırmasında, or-

taokul düzeyindeki öğrencilere bilişim etiği dersi verilmesi gerektiğini ve bu derse ait öğretim programının iyi bir şekilde hazırlanması gerektiğini ifade etmiştir.

Araştırmada bilişim etiği ile ilgili “Gizlilik ve Güvenlik”, “Telif Hakları”, “Temel İlkeler” boyutları öğretim programı kazanımlarında yeterli olarak görülmesine rağmen, “Siber Zorbalık”, “Bilişim Suçları”, boyutlarının program kazanımlarında yer almadığı; “İletişim ve Sosyal Etki” boyutunda ise yetersiz kaldığı görülmüştür. Bu noktada, ulusal ve uluslararası bağlamda bilişim etiği boyutları öğretim programında kazanımlar oluşturulurken dikkate alınmalıdır. Nitekim Amerika Birleşik Devletleri’nin (ABD) New Jersey eyaletinde ortaokul düzeyinde uygulanan Teknoloji Eğitimi dersi öğretim programında siber zorbalık, tehdit, güvenlik, sosyal etki, telif hakları, erişim, gizlilik, temel etik davranışlar şeklinde hedeflere yansıdığı görülmüştür (NJDE, 2014). Yine ABD’nin California eyaletinde uygulanan Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) dersi öğretim programında bilişim etiği “etik ve yasal sorumluluklar” öğrenme alanı kapsamında geniş bir boyutta ele alındığı (URL-1, 2014) ve hedeflerin bilişim etiği boyutların tümünü kapsar nitelikte hazırlandığı görülmüştür. Benzer biçimde Avustralya’nın Tazmania eyaletinde bilişim etiği, ortaokul düzeyinde uygulanan BİT dersi öğretim programı kapsamında yer almakta olup, hedeflerde bilişim etiği çerçevesinde güvenlik, gizlilik, siber zorbalık, telif hakkı, lisans, patent, fikri mülkiyet, sosyal etki ve iletişim boyutları açıkça ifade edilmiştir (URL-2, 2014).

Yukarıda belirtilen sonuçlara ilişkin aşağıdaki öneriler yapılabilir:

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi öğretim programı kazanımları bilişim etiği boyutları çerçevesinde tekrar düzenlenip, kapsamı genişletilebilir. Öğretim programına bilişim etiği öğrenme alanı ve boyutları alt öğrenme alanı olarak eklenebilir.

Temel İlkeler boyutunda “*Etik, ahlak ve bilişim etiği kavramlarını tanımlar*”, “*Bilişim etiğinin neden önemli olduğunu kavrar*”, “*Bilişim teknolojilerini kullanırken bilişim etik kurallarına ve sözleşmelere uyar*” gibi bilişsel düzeyde kazanımların yanında “*Bilişim teknolojilerinde etik sorunları fark eder*” şeklinde duyuşsal düzeyde kazanımlara da yer verilebilir. Fikri mülkiyet, lisans, telif hakları ve patent boyutuna “*Fikri Mülkiyet, telif hakkı, patent, lisans anlaşmaları kavramlarının önemini açıklar*”, “*Materyal kullanımında eser sahibinden izin alır ve eser sahibini referans gösterir*”, “*Sanal ortamda resim, müzik, video gibi başkasına ait olan şeyleri yasal olarak kullanıma dikkat eder*” şeklinde kazanımlar eklenebilir.

Bilişim Suçları boyutuna “*Bilişim suçlarına örnekler verir*”, “*Bilişim suçları hakkında yasa ve kanunlara uyar*”, “*Bilişim suçlarına karşı alınabilecek önlem ve stratejiler geliştirir*” şeklinde; Siber Zorbalık boyutunda “*Siber zorbalık kavramın önemini tartışır ve örnekler verir*”; İletişim ve Sosyal Etki boyutunda ise “*Sanal ortamda yazılı ve yazısız kurallara uymanın önemini fark eder*” gibi kazanımlar öğretim programı kapsamına alınabilir.

Bilişim çağını yaşadığımız bu zamanda etik sorunları en aza indirebilmek için bi-

rey küçük yaşta eğitilmelidir. Çünkü bilişim etiğinin bireyde oluşumu uzun bir süreci kapsamaktadır. Bu doğrultuda hazırlanan öğretim programı kapsamında, ortaokullarda bilişim etiği olarak ayrı bir ders şeklinde verilebilir. Ayrıca bu araştırma öğretim programı kazanımları ile sınırlandırıldığından gelecekte yapılacak araştırmalarda öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme boyutlarına da odaklanılmalıdır.

5. Kaynakça

- Aksal, F. A. (2011). Bilgisayar teknolojilerinin kullanımında etik ve karşılaşılan sorunlar. *Eğitim Teknolojileri Araştırma Dergisi*, 2(3).
- BMO (1992). ACM code of ethics and professional conduct. <<http://www.acm.org/about/code-of-ethics>> (2013 Aralık 13).
- Barquin, R. C. (1992). "In pursuit of a 'Ten commandments' for computer ethics". Computer Ethics Institute.
- Beyhan, Ö. ve Tunç, H. S. (2012). Öğretmen adayı öğrencilerin bilişim teknolojilerini etik kullanımlarının incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 2(2), 85-94.
- Cerrah, İ. (2002). Bilişim teknolojileri ve etik: Bilişim teknolojilerinin güvenlik hizmetlerinde kullanımının "etik boyutu" ve "sosyal sonuçları". *Polis Bilimleri Dergisi*, 4(1-2), 137-155.
- Cevizci, A. (2002). *Etiğe giriş*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Çelen, F. K. (2012). *Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımında ilköğretim öğrencilerinin etik olmayan davranışlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Dedeoğlu, G. (2007). *Bilişim toplumu ve etik sorunlar*. Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Duymaz, S. H. (2013). *Ortaokul öğrencilerine yönelik bilişim etiği öğretim programı uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Elmalı, O. (2007). *George Edward Moor'da etik*. İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.
- Genç, Z., Kazez, H. ve Fidan, A. (2013). Üniversite öğrencilerinin etik dışı davranışlarının belirlenmesi. Akademik Bilişim Konferansları, 23-25 Ocak 2013 Akdeniz Üniversitesi.
- Ghazali, H. (2003). Examining high-school student's views on computer and information ethics. Unpublished doctoral thesis. Manhattan Kansas State University College of Education.
- Haines, L. ve Leonard, L. N. K. (2007). Individual characteristics and ethical decision-making in an IT context. *Journal of Management & Data Systems*. <<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=1585544&show=pdf>> (2013, Aralık 23).
- Himma K. E. ve Tavani, H. T. (2008). *The handbook of information and computer ethics*. New Jersey: Wiley Sonc Inc.
- Johnson, D. G. (2009). *Computer Ethics* (4th edition), New Jersey: Pearson Education.
- Kallman, E. A. ve Grillo, J. P. (1996) *Ethical decision making and information technology* (2nd edition) Boston, Massachusetts: Irwin/McGraw-Hil.
- Köksal, A. (2003). Bilişim devrimi, küreselleşme ve uygarlıklar çatışması ortamında kimliğini arayan Türkiye. Uygurliklar Sempozyumu, Türkiye'nin Birikimi ve Geleceği, Bilim ve Ütopya Kooperatifi, 19-20 Nisan 2003, Yıldız Teknik Üniversitesi Oditoryumu, İstanbul.
- Kuzu, A. (2009). Problems related to computer ethics: Origins of the problems and suggested solutions. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 8(2), 91-110.

- Mason, R. O. (1986). Four ethical issues of information age. *MIS Quarterly*, 10 (1).
- Masrom, M., Ismail, Z., Anuar, R. N., Hussein, R. ve Mohamed, N. (2010). Analyzing accuracy and accessibility in information and communication technology ethical scenario context. *American Journal of Economics and Business Administration*, 3(2), 370-376.
- MEB (2012). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu bilişim teknolojileri ve yazılım dersi (5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı. Ankara.
- Moor, J. H. (1985). What is computer ethics?. *Journal of Metaphilosophy*, 16 (4), 266-275.
- Miles, M. B. ve Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd Edition). California: SAGE Publications.
- Namlu, A. G. ve Odabaşı, H. F. (2007). Unethical computer using behavior scale: A study of reliability and validity on Turkish university students. *Computers & Education*, 48, 205–215.
- NJDE (2014). New Jersey world class standards content area: Technology. <<http://www.state.nj.us/education/cccs/standards/8/8-2-C.htm>> (2014, Ağustos 8).
- Özpinar, A., Kazaskeroğlu, E. ve Öz, Ö. (2010). Bilgiye erişim, paylaşım ve bilgi teknolojileri alanında etik olmayan davranışlar ve sebepleri. Ankara: Ağ ve Bilgi Güvenliği Sempozyumu, 3-6 Şubat 2010.
- Reynolds, G. W. (2009). *Ethics in information technology* (3rd Edition). Boston: CourseTechnology.
- TCK (2004). Bilişim alanında suçlar. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5_237.htm> (2014, Aralık 24).
- TBD (2010). Bilişim etiği nihai rapor. <http://www.tbd.org.tr/usr_img/cd/kamubib14/raporlarPDF/RP2-2011.pdf> (2014, Aralık 12).
- TBV (1998). TBV etik kuralları. <<http://www.tbv.org.tr/channels>> (2014 Aralık 12).
- Tıngöy, Ö. (2009). *Bilişim Çağında Etik*. İstanbul: Avcıol Basım Yayın.
- Sevindik, T. (2011). Bilişim ve etik ders notları. <<http://www.yarbis.yildiz.edu.tr/web/userAnnouncementsFiles/dosya2f00c8b17de373c9f729e1440b895329.pdf>> (2014, Aralık 23).
- URL-1 (2014). The Tasmanian curriculum information and communication technologies. <<https://www.education.tas.gov.au/documentcentre/layouts/DocIdRedir.aspx?ID=TASED-4-800>> (2014, Ağustos 7).
- URL-2 (2014). Information and communication technologies. <<http://www.cde.ca.gov/ci/ct/sf/documents/infocomtech.pdf>> (2014, Ağustos 7).
- Uysal, Ö. (2006). *Öğretmen adaylarının bilgisayar etiğine ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Uysal, Ö. ve Odabaşı, F. (2006). Bilgisayar etiği öğretimde kullanılan yöntemler. VI. International Education Technology Conference, 1639-1652.
- Uysal, Ö. ve Odabaşı, F. (2007). Computer ethics issues. VII. International Education Technology Conference. 03-05 Mayıs 2007, Yakın Doğu Üniversitesi.
- Woodbury, M. C. (2003). *Computer and information ethics*. Illinois: Stipes Publishing.
- Yaman, E., Yaman, H. ve Horzum, B. (2004). Öğretim elemanlarının internet kullanımında etik ilkeler uyma düzeyleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2(6), 133-150.
- Yaman, E. ve Peker, A. (2012). Ergenlerin siber zorbalık ve siber mağduriyete ilişkin algıları. *Gazi-antep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3):819 -833.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

The individual is required to create awareness and consciousness by minimizing unethical behavior in information technologies. Occuring this awareness and consciousness at younger ages in an individual, but Information Technologies (IT) training can be planned and programmed in elementary and secondary schools. Currently, there is no a course about IT at elementary school within the Ministry of National Education. It is important that the students has knowledge and skills that is about computer ethic. In this respect, curriculum objectives is required to design very well by determining students' requirement. It is contemplated that this study will provide benefits curriculum developers and researchers. Accordingly, the aim of this study is to design "information ethics" concept in accordance with both national and international relevant institutions and organizations' regulations and to evaluate objectives of secondary school information technologies curriculum within this framework. In this study, qualitative research methodology was used in the method of document analysis. Document analysis has been made based on secondary school IT course curriculum, national and international documents within the scope of computer ethics, principles, and standards... etc.

It was determined that there were 20 objectives about computer ethics in curriculum. There were cognitive objectives more than affective objectives so, it is insufficient in affective about computer ethical objectives. There no objectives in elementary level about computer ethics, because there isn't a course about it. There were determined that computer ethical contents were the basic principles of privacy and security, communication and social influence, intellectual-property-licensing Copyright-Patent, cyber-bullying and cybercrimes. Analyzing national and international regulations in accordance with computer ethics, they were determined that there were objectives in related "copyright" concept, but license, intellectual property, patent weren't included, there were no objectives in related cyber-bullying and cybercrimes, The objectives in related communication and social influence were insufficient level. Moreover, the cybercrimes weren't reflected to curriculum' objectives content.

The rapid spread of information technologies and the internet next to make our lives easier has led to the iformation of ethical problems and computer ethics has become important. Thus, information about the ethics of research students should be trained in a manner that planned concluded, the students need to be educated about the computer ethics deliberately. Although national and international regulations in accordance with privacy and security, copyright law, basic principles sizes in the program seen as sufficient, cyber bullying, cybercrimes, social influence, communication, size of program to take part in was observed. In this context, taking account of national and international regulations in research ethical dimensions of the information to be considered more as a result has emerged. We live in the information age ethical issues at this time. In order to minimize, the individual should be trained at a young age. For, in the subject of information ethics involves the formation of a long process. In this respect, the scope of information ethics in secondary schools can be given as a separate course. Moreover, the objectives should be expanded in curriculum.